ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1948

Vyhlásené: 13.11.1948 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

244

Zákon

zo dňa 25. októbra 1948

o štátnej mzdovej politike.

Národné shromaždenie republiky Československej usnieslo sa na tomto zákone:

§ 1
Zásady štátnej mzdovej politiky.

(1) Ministerstvu sociálnej starostlivosti prislúcha vykonávať pôsobnosť v odbore mzdovej politiky podľa zásad, určených vládou, v rámci jednotného hospodárskeho plánu, najmä

a) určiť a meniť mzdy a iné plnenia, poskytované v súvislosti s pracovným alebo učebným pomerom, ktoré majú peňažnú hodnotu,

b) určiť a meniť odmeny a iné plnenia, poskytované podnikateľom alebo sprostredkovateľom domáckej práce domáckym robotníkom a osobám v podobnom postavení,

c) určiť a meniť sadzby pre ocenenie naturálnych požitkov pre účely mzdové,

d) zaviesť všeobecne alebo pre jednotlivé pracovné odbory alebo závody prácu v akorde, po prípade za prémiu a určiť a meniť jej podmienky.

(2) Opatrenia podľa odseku 1, ktoré majú všeobecnú povahu, robí Ministerstvo sociálnej starostlivosti po dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a jednotnou odborovou organizáciou a po vypočutí vrcholných záujmových organizácií hospodárskych a vyhlasuje ich v Úradnom liste.

(3) Kde sa v tomto zákone hovorí o pracovných alebo učebných pomeroch, rozumie sa tým aj pomer medzi podnikateľom alebo sprostredkovateľom domáckej práce a domáckymi robotníkmi alebo osobami v podobnom postavení.

§ 2
Platnosť dohodnutí, urobených pred účinnosťou zákona.

(1) Zamestnávatelia sú povinní predložiť Ministerstvu sociálnej starostlivosti do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia tohto zákona na schválenie dohodnutia o plneniach, uvedených v § 1, ods. 1, písm. a) až c), ktoré sa staly pred účinnosťou tohto zákona v rámci smluvnej voľnosti strán a ktoré neboly dosiaľ predložené Ministerstvu sociálnej starostlivosti na schválenie.

(2) Ak nebudú dohodnutia, na ktoré sa vzťahuje odsek 1, predložené na schválenie v lehote tam určenej, strácajú platnosť po jej uplynutí. Dohodnutia, ktoré sa včas predložia na schválenie, ale ktorých schválenie sa odoprie, strácajú platnosť dňom, keď zamestnávateľovi bude doručený výmer, ktorým sa schválenie odopiera.

(3) V prípadoch, keď predpisy, smluvy alebo služobné poriadky v rozpore so zásadou mzdy podľa zásluhy zaručujú zamestnancovi výšku mzdy i vtedy, keď nekoná práce, pre ktoré táto výška bola určená, zmocňuje sa Ministerstvo sociálnej starostlivosti, aby po dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a jednotnou odborovou organizáciou upravilo výšku mzdy podľa všeobecných zásad mzdovej politiky.

Platnosť dohodnutí, urobených za účinnosti zákona.

§ 3

(1) Zamestnávatelia sú povinní predložiť Ministerstvu sociálnej starostlivosti na schválenie dohodnutia, urobené za účinnosti tohto zákona o niektorom z plnení uvedených v § 1, ods. 1, písm. a) až c), pokiaľ výška takého plnenia nie je určená podľa mzdovej úpravy, vydanej podľa tohto zákona (§ 1) alebo podľa príslušnej mzdovej úpravy, vydanej pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2) alebo podľa ustanovení platných kolektívnych smlúv. Bez tohto schválenia sú také dohodnutia od začiatku neplatné.

(2) O udelenie schválenia podľa odseku 1 treba požiadať do 14 dní odo dňa dohodnutia. Za čas do schválenia dohodnutia má zamestnanec nárok na primeraný preddavok, ktorý je zamestnávateľ povinný zúčtovať na jeho služobné požitky.

§ 4

Ak zamestnávateľ nedostane rozhodnutie, ktorým sa odopiera schválenie dohodnutia, ktoré bolo predložené na schválenie Ministerstvu sociálnej starostlivosti podľa ustanovenia § 2, ods. 1 alebo § 3, ods. 1, do dvoch mesiacov odo dňa podania návrhu na jeho schválenie, považuje sa dohodnutie za schválené.

§ 5
Povolenie výnimiek.

Ministerstvo sociálnej starostlivosti môže v prípadoch, odôvodnených hospodárskymi alebo sociálnymi ohľadmi, povoliť výnimky z ustanovení mzdových úprav, vydaných podľa tohto zákona (§ 1), alebo príslušných mzdových úprav, vydaných pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2), ako i z ustanovení platných kolektívnych smlúv, pokiaľ upravujú všeobecne veci, na ktoré sa vzťahuje tento zákon.

Neplatnosť dohodnutí, odporujúcich ustanoveniam tohto zákona.

§ 6

Dohodnutia strán, pokiaľ odporujú ustanoveniam tohto zákona alebo opatrenia, urobeným jeho vykonanie, alebo ustanoveniam príslušných mzdových úprav, vydaných pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2), sú neplatné od svojho začiatku, ak neustanovuje zákon inak.

§ 7

(1) Namiesto plnení podľa dohodnutí, ktoré stratily platnosť preto, že neboly predložené na schválenie Ministerstvu sociálnej starostlivosti do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia tohto zákona alebo preto, že ich schválenie bolo odopreté (§ 2, ods. 2), nastupuje plnenie podľa mzdovej úpravy, vydanej podľa tohto zákona (§ 1), alebo podľa príslušnej mzdovej úpravy, vydanej pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2), a to dňom nasledujúcim po dni, v ktorom stratily platnosť.

(2) Ak sa za účinnosti tohto zákona dohodne o niektorom z plnení, uvedených v § 1, ods. 1, písm. a) až c) a výška takého plnenia nie je určená podľa mzdovej úpravy, vydanej podľa tohto zákona (§ 1) alebo podľa príslušnej mzdovej úpravy, vydanej pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2), a ak je toto dohodnutie neplatné preto, že nebolo predložené na schválenie Ministerstvu sociálnej starostlivosti alebo že mu bolo schválenie odopreté (§ 3) alebo že ináč odporuje zákonu (§ 6), nastupuje namiesto neho plnenie podľa mzdovej úpravy, vydanej podľa tohto zákona (§ 1) alebo podľa príslušnej mzdovej úpravy, vydanej pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2), a to odo dňa začiatku účinnosti tohto zákona alebo odo dňa začiatku dohodnutia, ak sa dohodlo neskoršie.

(3) Ak sa nevzťahuje na dohodnutia, o ktoré ide, žiadne z opatrení mzdovej úpravy, vydanej podľa tohto zákona (§ 1), alebo príslušnej mzdovej úpravy, vydanej pred účinnosťou tohto zákona (§ 19, ods. 2), treba použiť toto opatrenie, ktoré sa vzťahuje na najpodobnejšie prípady takému dohodnutiu.

§ 8
Jednorázové odmeny.

(1) Platnosť, po prípade používateľnosť ustanovení predpisov, priznávajúcich zamestnancom nároky na jednorázové odmeny, ako odmeny vianočné a novoročné odmeny, remunerácie, bilančné, trinásty mesačný plat alebo pod., sa zrušuje. Pokiaľ sa také jednorázové odmeny dosiaľ vyplácaly podľa zvyklosti, zakazuje sa ich poskytovanie.

(2) Ustanovenia smlúv, služobných poriadkov (služobných pragmatík) alebo iných dohodnutí, ktorými sa zakladajú nároky na jednorázové odmeny, uvedené v odseku 1, strácajú platnosť dňom vyhlásenia tohto zákona.

(3) Nedotknuté zostávajú nároky na jednorázové odmeny, priznané platnými mzdovými vyhláškami.

§ 9
Zákaz plnenia nad určenú výšku.

Zamestnávatelia nesmú poskytovať zamestnancom náhradu za ušlý zárobok alebo poskytovať sociálne dávky akéhokoľvek druhu vo vyššej miere, než ako určujú príslušné predpisy.

§ 10
Príspevky zamestnávateľov spolkom, fondom a zariadeniam v prospech zamestnancov.

(1) Ministerstvo sociálnej starostlivosti vydá po dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a jednotnou odborovou organizáciou smernice, ktorými sa určí, za akých podmienok a v akom rozsahu smú zamestnávatelia poskytnúť spolkom, podporným fondom alebo iným zariadeniam, slúžiacim na zvýšenie hospodárskej, sociálnej alebo kultúrnej úrovne ich zamestnancov, peňažné alebo vecné príspevky, ktoré nie sú podľa príslušných predpisov povinní poskytovať.

(2) Spolky, podporné fondy alebo iné sociálne zariadenia, ktorým zamestnávatelia poskytujú príspevky podľa odseku 1, smú poskytovať podpory len podľa vlastných smerníc, schválených Ministerstvom sociálnej starostlivosti po dohode s jednotnou odborovou organizáciou alebo podľa smerníc, vydaných Ministerstvom sociálnej starostlivosti po dohode s jednotnou odborovou organizáciou.

(3) Ministerstvo sociálnej starostlivosti vyhlási v Úradnom liste smernice, ktoré vydá podľa predchádzajúcich odsekov.

Dozor nad zachovávaním mzdových predpisov.

§ 11

(1) Zamestnanci Ministerstva sociálnej starostlivosti, orgány ním poverené a zamestnanci úradov ochrany práce sú oprávnení vstupovať za účelom rokovania o veciach upravených týmto zákonom do prevádzkových miestností podnikov v čase, keď sa v nich pracuje. Pritom sú povinní dbať, aby sa prevádzka podniku nerušila. Sú rovnako povinní zachovávať predpisy o ochrane slobody osobnej, domovej a listového tajomstva, ako i zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri svojej činnosti, najmä o obchodných a výrobných tajomstvách a zdržať sa akéhokoľvek zneužitia takýchto tajomstiev. Povinnosť mlčanlivosti nezaniká skončením činnosti ani skončením pracovného (služobného) pomeru.

(2) Zamestnávatelia i zamestnanci sú povinní na požiadanie predložiť na nazretie Ministerstvu sociálnej starostlivosti, úradom ochrany práce, a osobám, uvedeným v odseku 1, záznamy, zprávy, knihy, doklady, štatistiky a pod., pokiaľ ich predloženie treba na zistenie, či sa v podniku zachovávajú ustanovenia tohto zákona a opatrenia urobené podľa neho. Úrady a orgány, uvedené v odseku 1, sú povinné umožniť, aby povinnosť podľa predchádzajúcej vety bola splnená tak, aby tým prevádzka podniku neutrpela.

§ 12

(1) Ministerstvo sociálnej starostlivosti spolupôsobí pri schvaľovaní a organizovaní všetkých štatistických zisťovaní o mzdových pomeroch.

(2) Verejné úrady, ústavy, záujmové organizácie a orgány znárodneného priemyslu, ktoré vykonaly pred vyhlásením tohto zákona štatistické vyšetrenia o mzdových pomeroch, sú povinné, pokiaľ sa tak už nestalo, oznámiť do dvoch mesiacov po jeho vyhlásení, po prípade do dvoch mesiacov po zistení výsledku takých vyšetrení, Ministerstvu sociálnej starostlivosti a Štátnemu úradu štatistickému tieto výsledky.

§ 13

Pri vykonávaní úkonov podľa §§ 11 a 12 v podnikoch, dôležitých pre obranu štátu, treba dbať na ustanovenia zákona zo dňa 13. mája 1936, č. 131 Sb., o obrane štátu, v znení predpisov ho meniacich alebo doplňujúcich.

Všeobecné ustanovenia.

§ 14

Na zásade jednotnej štátnej mzdovej politiky sa upravia zákonom platové (mzdové) pomery

a) verejných zamestnancov, ktoré sú dosiaľ upravené osobitnými, pre ne vydanými zákonnými predpismi alebo predpismi, vydanými na ich podklade alebo ktoré sú upravené podľa obdoby týchto predpisov,

b) duchovenstva cirkví a náboženských spoločností štátom uznaných, po prípade recipovaných.

§ 15

Úrady a orgány verejnej správy a orgány záujmových zastupiteľstiev zamestnancov v závodoch sú povinné v medziach svojej pôsobnosti spolupôsobiť pri vykonávaní tohto zákona.

§ 16

Písomnosti a úradné úkony, ktoré sú potrebné výlučne na konanie podľa tohto zákona, sú oslobodené od poplatkov a dávok za úradné úkony vo veciach správnych.

§ 17
Trestné ustanovenia.

(1) Konania a opomenutia, odporujúce ustanoveniam § 2, ods. 1, §§ 3, 6, 8, 9, 10, 11 alebo § 12, ods. 2 alebo opatreniam, vydaným podľa tohto zákona, potrescú, ak nejde o čin prísnejšie trestný, okresné národné výbory ako správny priestupok pokutou do 100.000 Kčs alebo väzením (zatvorením) do 6 mesiacov alebo obidvoma týmito trestami. V prípade nevymožiteľnosti pokuty vymeria zároveň okresný národný výbor podľa miery zavinenia náhradný trest na slobode do 6 mesiacov.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na orgány verejnej správy.

(3) Ak sa dopustí trestného konania alebo opomenutia podľa odseku 1 v podniku alebo zariadení právnickej osoby fyzická osoba, ktorá nezodpovedá podľa zákona alebo stanov za ich správu alebo ich skutočne samostatne nespravuje, potresce sa podľa odseku 1 tiež fyzická osoba, ktorá zodpovedá za správu podniku alebo zariadenia alebo ich skutočne spravuje, pokiaľ o trestnom čine vedela alebo zanedbala povinnú starostlivosť. Ak bol spáchaný trestný čin na podklade správneho úkonu viac fyzických osôb, zodpovedajúcich ako sbor za správu podniku alebo zariadenia právnickej osoby alebo spravujúcich skutočne podnik alebo zariadenie, potrescú sa všetky osoby, ktoré sa vyslovily pre konanie alebo opomenutie zakladajúce trestný čin, po prípade o trestnom čine podľa predchádzajúcej vety vedely alebo zanedbaly povinnú starostlivosť.

Ustanovenia prechodné a záverečné.

§ 18

Vláda môže nariadením preniesť pôsobnosť Ministerstva sociálnej starostlivosti podľa § 2, ods. 1, § 3, ods. 1 a § 5 na úrady ochrany práce. V takom prípade platia predpisy o konaní pred týmito úradmi.

§ 19

(1) Zrušuje sa platnosť, po prípade používateľnosť všetkých predpisov o veciach, upravených týmto zákonom, najmä používateľnosť vládneho nariadenia zo dňa 21. decembra 1939, č. 330 Sb., o štátnom konaní mzdovej politiky, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich, vládneho nariadenia zo dňa 7. decembra 1942, č. 404 Sb., o zaistení stability miezd a platov a pracovnej morálky, zákona zo dňa 29. októbra 1940, č. 283 Sl. z., o určovaní miezd (platov) a pracovných podmienok, a nariadenia s mocou zákona zo dňa 11. februára 1942, č. 21 Sl. z., o upravovaní miezd (platov) a pracovných podmienok za brannej pohotovosti štátu.

(2) Opatrenia, urobené podľa predpisov, ktorých platnosť, po prípade používateľnosť sa zrušuje podľa odseku 1, zostávajú nedotknuté.

§ 20

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykoná ho minister sociálnej starostlivosti po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Erban v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.